

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ НАПН УКРАЇНИ УКРАЇНСЬКЕ
ФІЛОСОФСЬКО-ЕКОНОМІЧНЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО
УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ
УКРАЇНИ

ЛЮДИНА В МОДИФІКАЦІЯХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СВІТУ:
СИНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції

23 жовтня 2012 року

Київ – 2012

УДК 530.192
ББК 87 Л93

Л93 Людина в модифікаціях інформаційного світу: синергетичний матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 23 жовт. 2012 року, м. Київ. - К. : Інститут обдарованої дитини, 2012 - 310 с.

Міжнародна науково-практична конференція «Людина в модифікації інформаційного світу: синергетичний аспект» присвячена проміжним зв'язкам з визначенням сучасних освітніх, соціокультурних процесів цілісної, динамічної, дисипативної, самоорганізованої системи, здатної перманентної трансформації та оновлення.

У збірник увійшли статті учасників конференції, у яких розглядають сучасні наукові концепції і підходи до вивчення таких актуальних проблем, творчий процес як відкрита система; людина в динаміці нестабільної соціальної реальності; обдарованість в контексті синергетичного мислення майбутньої освіти в невизначеностях економічної глобалізації; людинорозмірність соціально-економічного простору: синергетичний аспект освіти як простір самоорганізації людини; освіта у викликах економічного суспільства; творчість та інновація у контексті глобальних трансформацій людини і світу.

Видання рекомендовано для науковців, методистів, психологів, працівників позашкільних установ, вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, аспірантів і студентів, фахівців у галузі філософії, педагогіки, психології та всіх, хто цікавиться проблемами синергетичного мислення людини в парадигмі людинорозмірності.

Статті подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела тощо.

УДК
530.192
ББК 87

ЗМІСТ

АФОНОВ А.П. СОЦИОКУЛЬТУРНАЯ ПАРАДИГМА КАК ОСНОВА ПЕРМАНЕНТНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ И ОБНОВЛЕНИЯ СОЦИАЛИЗАЦИИ ИНДИВИДА	6
БАЗИЛЕВИЧ В.Д. ФІЛОСОФІЯ ЕКОНОМІКИ: ВІД ТРАНСЦЕНДЕНЦІЇ до СИНЕРГЕТИКИ	13
БЛИК О.В. ДЕЗАДАПТАЦІЯ МОЛОДОЇ СІМ'Ї В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	18
БОРОДЧАК М.В. ІНТЕРСУБ'ЄКТНИЙ ПРОСТІР ТА ЙОГО ВПЛИВ НА РОЗВИТОК І ОСОБИСТОСТІ	19
ВЛАСЕНКО В.В. ГУМАНІСТИЧНІ ЦІННОСТІ ЯК ОРІЄНТИРИ ВИХОВАННЯ І УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	24
ВЛАСЕНКО Ф.П. ЦІННОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА Й РОЗВИТОК І СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ	25
ВОЙНАРОВСЬКА Л.І. МОДУС ЛЮДИНИ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗНАННІ: І ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ	33
ГАНАБА С. О. ОСВІТА Ж ЗАСІБ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ ЛЮДИНИ	36
ГОЛЬДШТЕИН Д.М. КОНЦЕПЦІЯ ФІКТИВНИХ БЛАГ КАРЛА ПОЛАНЫ: І НЕЗАПЕРЕЧНА ІСТИНА ЧИ УПЕРЕЧЛИВА ТЕЗА?.....	40
ГОНЧАРЕНКО М.С. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ РАЗВИТИЯ СИСТЕМНО-СИНЕРГЕТИЧЕСКОГО ПОДХОДА В ПЕДАГОГИКЕ	42
І ГРИБЕНКО І.В. СОЦІАЛЬНА ТА ОСОБИСТІСНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЛЮДИНИ В І УМОВАХ СУЧАСНОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	50
ГУЛЬКО О.В. ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ПРОЕКТНОЇ СВІДОМОСТІ ЯК ВАЖЛИВОГО І ФАКТОРУ СТАНОВЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ	56
З ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г. ІНФОРМАЦІЙНА ЕКОНОМІКА В СИНЕРГЕТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ МИСЛЕННЯ: АНТРОПОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	59
ЖИЛІНСЬКА О.І. ВИЩА ОСВІТА У РОЗБУДОВІ ТА РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО І СУСПІЛЬСТВА.....	66
ІГНАТОВИЧ О.Г. СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР УНІВЕРСИТЕТУ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ДИСКУРСИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА.....	72
ІЛЛЯХОВА М.В. ПРОЦЕСИ САМООРГАНІЗАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ	80
ІЛЬІН В.В. ФІНАНСОВИЙ СВІТ - ФОРМУЛА СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ ЕПОХИ ГЛОБАЛІЗМУ	85
ІЛЬІНА Г.В. ОСВІТА І ТВОРЧІСТЬ У КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ	93

КАЗАКОВА О.М. РАЦІОНАЛЬНИЙ ВИБІР ІНДИВІДА: ВИРОБНИЦТВО «ДЛЯ СЕБЕ» ЧИ «ВИРОБНИЦТВО СЕБЕ»?.....	97
КОЖЕМ'ЯКІНА О.М. СИНЕРГІЙНИЙ ЕФЕКТ ДОВІРИ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ЕПОХИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	102
КОЧУБЕЙ Н.В. ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНУ ДИТИНСТВА З ПОЗИЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ СКЛАДНОСТІ.....	108
КРАВЧЕНКО А.А. МИСЛЕННЯ І ЗНАННЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ДЕВІАЦІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	111
КРЕМЕНЬ В.Г. СИНЕРГЕТИЧНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ОСВІТИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ.....	115
КРИВАЧУК Л.Ф. ДИТИНА В ДИНАМІЦІ НЕСТАБІЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: АНАЛІЗ СТАНОВИЩА ДІТЕЙ В УКРАЇНІ.....	123
КУДРЯВЧЕНКО М.О., КРИВОВ'ЯЗ М.О. РОЛЬ ІНТУЇЦІЇ В НАУКОВОМУ ПІЗНАННІ.....	127
КУЗНЕЦОВ А.В. СИНЕРГИЯ ГОСУДАРСТВА И КАПИТАЛА НА ПУТИ К ГЛОБАЛЬНОМУ ЛИДЕРСТВУ.....	138
ЛЕВУС Н.І. МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ КРЕАТИВНОСТІ.....	146
ЛЕВЧЕНЮК Є.В. ТВОРЧИСТЬ ТА КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ОСНОВНІ ЧИННИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	152
ЛИТВИНЕНКО О.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ЕВОЛЮЦІЇ ОСОБИСТІСНИХ НАРАТИВІВ.....	153
ЛІПШ М.В. ОСВІТА-ПРОСТІР РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ.....	156
ЛЮБИМЕНКО В.В. СОВРЕМЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ СУЩНОСТИ И ФОРМИРОВАНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ ВУЗА.....	162
МАЛЮК В.М. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ І САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ЯК ОДНА ІЗ ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ СОЦІОЛОГІЇ.....	167
МАШТАЛЕР А.А. ОСВІТА В РЕАЛІЯХ СУЧАСНОСТІ: ДИСКУРС СУБ'ЄКТИВНОГО І ОБ'ЄКТИВНОГО.....	171
НЕСТЕРОВА М.О. ОБДАРОВАНІСТЬ В ФОКУСІ ПРОБЛЕМИ СКЛАДНОСИСТЕМНОГО МИСЛЕННЯ: СИНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	175
НЕСТЕРУК-ВОЛОДИМИРЕЦЬ О.В. ПСИХОСИНЕРГЕТИКА ТВОРЧОСТІ.....	178
ПАВЛЕНКО І.Г. РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ СОВРЕМЕННЫХ СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ.....	183
ПАНФІЛОВА Т.О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЛЮДИНИ І СВІТУ.....	188

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ СОВРЕМЕННЫХ
СТУДЕНТОВ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ
КУЛЬТУРЫ

Павленко И.Г.

Луганский национальный университет
имени Тараса Шевченко, г. Луганск
irina2011.17@mail.ru

В данной статье рассматривается механизм развития творческой активности, выявлены педагогические условия формирования экологической культуры студенческой молодежи. Человеку свойственно осознанное, творчески активное отношение к природе, причем как материально-практическое, так и духовное. Экологическая культура во многом определяет мировоззрение человека, духовно-нравственные, эстетические, ценностные ориентиры, его готовность к творческому созиданию.

Ключевые слова: экологическая культура, творчество, экологическое сознание, экологическое воспитание, экологическое образование.

Павленко І.Г. «Розвиток творчої активності сучасних студентів у процесі формування екологічної культури».

У статті розглядається механізм розвитку творчої активності, виявлені педагогічні умови формування екологічної культури студентської молоді. Людині притаманне свідоме, творчо активне ставлення до природи причому як матеріально-практичне, так і духовне. Екологічна культура багато в чому визначає сприйняття людини, її готовність до творення.

Ключеві слова: екологічна культура, творчість, екологічна свідомість, екологічне виховання, екологічна освіта.

Формирование экологической культуры является сейчас очень важным условием существования человечества. До определенного времени воздействие человека на природу сглаживалось процессами, происходящими в биосфере, но в настоящее время человек стоит на грани экологического кризиса. Чтобы восстановить окружающую среду нужны не только финансовые затраты,

необходимо улучшить экологическую политику и повысить уровень экологической культуры населения. В наше время стабилизация экологической обстановки и обретение гармонии между человеком и природой зависят от самих людей. Исторический опыт человечества учит осторожности в управлении силами природы.

Человеку в отличие от других живых существ свойственно осознанное творчески активное отношение к природе, причем как материально-практическое, так и духовное. Потребность у человека в творчестве заложена природой. А само творчество выступает тем «связующим звеном» в общении человека с природой, благодаря которому возможно утверждение гармонии человека и природы. Творческий характер преобразования природы повышает экологичность производственных технологий и в то же время способствует: увеличению разнообразия в биосфере, что очень важно для ее устойчивости! Творческое преобразование природы не должно превратиться в самоцель. При регулировании определенных морально-этических норм оно будет выполнять свою позитивную социально-экологическую функцию.

Научиться творчески действовать человек сможет тогда, когда он реально будет поставлен в ситуацию, требующую от него творческих решений. Усвоения каких-то готовых знаний и выработки соответствующих навыков совершенно недостаточно. Эти требования, предъявляемые жизнью непосредственно относятся и к учебно-воспитательному процессу высшей школы.

Повышенное внимание к проблемам экологического образования студентов предопределяется следующими причинами: необходимостью рассмотрения экологического воспитания как непрерывного и систематического процесса, действующего на протяжении всего периода обучения, актуальностью формирования экологической культуры в период профессионального становления личности. Поэтому целью данной статьи является рассмотрение механизмов творческого взаимодействия человека с природой, определение экологической культуры и выявление педагогических условий формирования этого качества личности у студенческой молодежи.

Экологическая культура не только влияет на сбалансированность систему отношений «человек - общество — природа», но и способствует гармоничному развитию личности, поскольку она основывается на единстве рационального и эмоционального, что предполагает оптимальное взаимодействие механизмов левополушарного и правополушарного мышления человека. Поэтому в процессе воспитания экологической культуры необходимо сочетать усвоение естественнонаучной информации реализацией образных представлений, активизацией чувств, переживаний, настроений, стремлений, мотивов.

Экологическая культура во многом определяет мировоззрение человека, духовно- нравственные, эстетические, ценностные ориентиры, его готовность к творческому

созиданию. Она базируется на четырех взаимосвязанных элементах: познавательном, эмоционально-ценностном, поведенческом, деятельностном [6]. При этом естествознание, этика, эстетика выступают в экологической культуре в неразрывном взаимодействии, что позволяет воспитывать у людей нравственно-эстетическое отношение к природе.

Возможные пути духовного взаимодействия человека и природы, необходимость экологического образования каждого человека, роль экологической культуры в процессе формирования духовной культуры личности и общества представлены в работах Н.Бибик, С.Бородавкина, А.Букина, А. Вербицкого, Э.Гирусова, А.Захлебного, И.Зверева, В.Ильченко, Е.Король, О.Плахотник, И.Суравегиной, Г.Ткачук, В.Червонецкого и др. Однако, происходящие в природной среде изменения влияют и на самого человека, на его отношение к ней, на его экологические ориентиры, мировосприятие, в целом, уровень экологической культуры.

Экологическая трансформация сознания личности и общества должна идти от приобретения экологической грамотности к усвоению экологической культуры. Современное экологическое образование и воспитание ориентировано на создание системы непрерывного экологического образования, сущность которого заключается в его основных целях: развитие Экологического сознания и мышления, экологической культуры личности и общества, ответственного отношения каждого человека к природе. В процессе экологического воспитания человек должен овладеть системой общественно важных ценностей, определяющих его поведение и деятельность по отношению к окружающему миру.

Экологическая культура, по А.Вербицкому, выступает как «совокупность опыта взаимодействия людей с природой, обеспечивающая выживание и развитие человека, выраженная в виде теоретических знаний и способов практических действий в природе и обществе, нравственных норм, ценностей и культурных традиций» [3, 33].

А.Захлебный, И.Суравегина трактуют понятие «экологическая культура», которая проявляется в ответственном отношении к природе как всеобщему Условию и предпосылке материального труда, естественной среде Жизнедеятельности человека. Другой аспект составляет отношение к собственным природным данным, своему организму, который включен в систему экологических взаимодействий. И, наконец, важнейший компонент экологической культуры - отношение людей к деятельности, связанной с изучением и охраной окружающей природной среды [5].

Н.Тарасенко считает, что «экологическая культура включает определенный «срез» общественно выработанного способа самореализации человека в природе, культурные традиции, жизненный опыт, нравственные чувства и моральную оценку отношения человека к окружающей среде» [8,

232]. Н. Реймерс определил экологическую культуру как совокупность знаний, умений, социальных и инженерных норм, руководствуясь которыми человек осознает себя (и соответствующим образом действует) как часть природной среды и как субъект, ответственный перед собой, живущими и последующими поколениями людей за ее сохранение [7]. В. Хилько характеризует экологическую культуру личности в качестве составляющей части экологической политики, реализующейся в трех аспектах: социально-политическом, научно-технологическом (технико-экономическом), духовно-педагогическом [9]. По мнению С. Бородавкина, развивая экологическую культуру, целесообразно учитывать как сложившиеся нормы поведения, так и опираться на внутренний контроль самой личности: ответственность, совесть, долг и т.д. [1]. А. Букин в экологическую культуру личности включает следующие компоненты: овладение человеком научными знаниями, усвоение норм поведения, развитие нравственно-эстетических чувств в общении с природой, охрану окружающей среды [2]. Экологическая культура, по мнению И. Зверева, предусматривает наличие у человека твердых знаний, убеждений, готовности к деятельности, а также его практические действия, которые согласованы с требованиями заботливого отношения к природе [10]. Н. Гнилуша основными компонентами экологической культуры считает экологическое сознание, экологические убеждения, экологическое мировоззрение, готовность к экологической деятельности, ответственное отношение к окружающей среде [4].

Исходя из вышеизложенного, мы под экологической культурой понимаем интегративное качество личности, воплощающее духовно-нравственные ценности и определяющее экологически-нравственные поступки, направленные на сохранение жизни во всех ее проявлениях и на созидание красоты природной среды. При этом экологическая культура будущего специалиста характеризуется не только овладением техническими, научно-экономическими знаниями, умениями, навыками, но и эстетическим отношением к природе, развитием эмоционально-чувственной сферы человека, воспитанием эстетических потребностей и интересов, проявлением творческой деятельности.

Внедрение новых методических приемов обучения и воспитания студентов предполагает использование таких форм и методов работы, которые влияют на экологическое становление личности, развивают ее самопознание, самоконтроль. Проведенное нами исследование показало, что наибольшая эффективность в формировании экологической культуры достигается с помощью применения различных приемов педагогического воздействия, включающих использование специальных вопросов, экоигр, установок; аутотренингов, ситуаций, обеспечивающих соблюдение этических норм поведения и развивающих «экологическую совесть», заданий.

Література:

4. Гнилуша Н. Екологічна освіта — складова культури майбутнього вчителя / Н. Гнилуша // Рідна школа. -1999. - № 7-8. - С. 40 - 42.
5. Захлебный А.Н., Сураева И.Т. Научно - технический прогресс и экологическое образование / А.Н. Захлебный, И.Т. Сураева // Советская педагогика. - 1985. - № 12. - С. 9 -14.
6. Пустовит Н.А., Воронина Л.П., Руденко Л.Д. Система пізнавальних завдань екологічного змісту / Н.А. Пустовит, Л.П. Воронина, Л.Д. Руденко // Педагогіка і психологія. - 1997. - № 2. - С. 80 - 88.
7. Реймерс Н.Ф. Охрана природа и окружающей человека ередн: Словарь-справочник / Реймерс Н.Ф. - М.: Просвещение, 1992. - 320 с.
8. Тарасенко Н.Ф. Природа, технология, культура: философско-мировоззренческий анализ/Тарасенко Н.Ф. -К.: Наук, думка, 1985.-256 с.
9. Хилько В.Г. Екологічна культура та об'єктивна зумовленість її зростання / В.Г.І Хилько // Питання соціально - політичних наук. - 1991. — Вип. 82. - С. 67 - 73.
10. Экологическое образование школьников / [под ред. И.Д. Зверева и И.Т. Сураевой]. -М.: Педагогика, 1983. - 160 с.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ
ТРАНСФОРМАЦІЙ ЛЮДИНИ І СВІТУ

Панфілова Т.

*Інститут світової економіки і міжнародну
відносин НАН України м. Ки
iataga.pan/Поуа@JmaiI.co*

Розглядаються проблемні аспекти трансформаційних процесів людину світу в умовах становлення постіндустріального суспільства. Визначаються відмінні риси інтересів людини в аграрно-індустріальному і постіндустріальному суспільстві. Обґрунтовується положення, що освітні знання як складові інтелектуального капіталу перетворюються і визначальний фактор соціальної стратифікації як в межах однієї країни, так і в загальносвітовому масштабі.

Ключові слова: постіндустріальне суспільство, інтелектуальний капітал, стратифікація, інтереси, ресурси, знання, освіта.

Трансформаційні зміни досліджуються у теоріях синергетик постіндустріального/інформаційного суспільства, сталого розвитку та ін.

Становлення постіндустріальної системи забезпечується реформуванні; соціальної сфери, підвищенням ролі інтелектуальних ресурсів, науки, творчих технологій у всіх сферах суспільного життя. Наслідком цього є з'яв

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЛЮДИНА В МОДИФІКАЦІЯХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СВІТУ:
СИНЕРГЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції

23 жовтня 2012 року, м. Київ

Підписано до друку 19.10.2012. Формат 60x84 1/16 Папір офс.
80 г/м2. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 19,38 Наклад 300
прим. Зам. № 3/10

Видавництво Інститут обдарованої дитини НАПН України вул.
Салютна, 11-А, м. Київ, 03190 тел./факс: (044) 422-55-11
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру серія ДК
№3366 від 13.01.2009 р.